

адекватного вирішення через підготовку спеціалістів сучасного зразка в провідних університетах педагогічного та гуманітарного спрямування.

Список використаних джерел

1. Більченко Є. В. Культурологічна парадигма соціогуманітарного знання як мікромодель міждисциплінарної комунікації: проблема предмета і методу [Електронний ресурс] / Є. В. Більченко. – Режим доступу: <http://www.pgk.npu.edu.ua/index.php/1/26-1>.
2. День культуролога в Острозькій академії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.oa.edu.ua/info/news/2012/03-29-2>
3. Дзюба І. М. Дещо про культурологію в Україні. Радіо Свобода [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/1505807.html>
4. Едошина І. А. Культурология как специфическая область гуманитарного знания (к проблеме категориального аппарата) / И. А. Едошина // Рождение культурологии в России: сборник научных трудов / под ред. В. П. Океанского. – М.: Директ–Медиа, 2014. – 589 с.
5. Інститут культурології Національної академії мистецтв України. Об Інституті [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.icr.kiev.ua/ru/>
6. Кирилова О. Українська культурологія у східно-західних контекстах / О. Кирилова // Критика. – 2011. – №7/8. – С.29–35.
7. Кравченко О. В. Наукова культурологія в Україні / О. В. Кравченко // Культура України. – 2013. – Вип.41. – С.13–21.
8. Кравченко О. В. Теоретична реплікація культурології у вітчизняному освітньому дискурсі / О. В. Кравченко // Культура України. – 2010. – Вип.30. – С.38–47.
9. Лапіна Т. С. Культура в гуманізації цивілізації [Електронний ресурс] / Т. С. Лапіна, О. В. Ромах // Аналітика культурології. – 2007. – №7. – Режим доступу: <http://cyberleninka.ru/article/n/kultura-v-gumanizatsii-tsivilizatsii>.
10. Маркарян Э. С. Очерки теории культуры / Э. С. Маркарян. – Ереван: Изд-во АН Армянской ССР, 1969. – 228 с.; Его же. О генезисе человеческой деятельности и культуры / Э. С. Маркарян. – Ереван: Изд-во АН Армянской ССР, 1973. – 147 с.
11. Справочник «Вузы Украины» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ru.osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-0-113-0.html>.

References

1. Bilchenko Ye. V. Kulturologichna paradygma sociohumanitarnoho znanntia yak mikromodel mizhdystyplinarnoyi komunikatsii: problema predmeta i metodu [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.pgk.npu.edu.ua/index.php/1/26-1>.
2. Den' kul'torologa v Ostroz'kii akademii [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.oa.edu.ua/info/news/2012/03-29-2>.
3. Dziuba I. M. Deshcho pro kul'turologiiu v Ukraini. Radio Svoboda [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://www.radiosvoboda.org/content/article/1505807.html>.
4. Edoshina I. A. Kul'turologiya kak spetsificheskaya oblast' gumanitarnogo znaniya. // Rozhdenie kulturologii v Rosii: sbornik nauchnykh trudov. – M.: Direct–Media, 2014. – 589 s.
5. Institut kul'turologii Natsional'noy akademii iskusstv Ukrainy. Ob Institute [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupa: <http://www.icr.kiev.ua/ru/>
6. Kyrylova O. Ukrayins'ka kul'turologiya u skhidno-zakhidnykh kontekstakh / O. Kyrylova // Krytyka. – 2011. – №7/8. – S.29–35.
7. Kravchenko O. V. Naukova kul'turologiya v Ukraini // Kul'tura Ukrainy. – 2013. – Vyp.41. – S.13–21.
8. Kravchenko O. V. Teoretychna replikatsiya kul'turologiyi u vitchyznyanomu osviten'omu diskursi // Kul'tura Ukrainy. – 2010. – Vyp.30. – S.38–47.
9. Lapina T. S. Kultura v humanizatsii civilizatsii [Elektronnyj resurs] / T. S. Lapina, O. V. Romakh // Analitika kulturologii. – 2007. – №7. – Rezhim dostupa: <http://cyberleninka.ru/article/n/kultura-v-gumanizatsii-tsivilizatsii>.
10. Markarian E. S. Ocherki istorii kultury. – Yerevan: Izd-vo AN Armianskoy SSR, 1969. – 228 s.; Ego zhe. O genезise chelovecheskoj deyatel'nosti i kultury / E. S. Markarian. – Yerevan: Izd-vo AN Armianskoy SSR, 1973. – 147 s.
11. Spravochnik «Vuzы Ukrainy» [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupa: <http://ru.osvita.ua/vnz/guide/search-17-0-0-113-0.html>.

Malezhyk D. I., Ph.D. (Historical Sciences), assistant professor of National Dragomanov Pedagogical University (Ukraine, Kyiv), demetrius@i.ua

Khomenko H. V., student at National Dragomanov Pedagogical University (Ukraine, Kyiv), gleb-khomenko@yandex.ru

The humanization of post-soviet cultural studies at higher schools in Ukraine

The main trends of Cultural studies development as a subject in the educational space of Ukraine are described. The purpose of the research is to compare theoretical methods/features of Ukrainian «Cultural studies», which originated from philosophical knowledge. It has been pointed out, that Cultural studies at higher schools are taught in a close connection with other humanities. In contrast to the Soviet model, modern Cultural studies draw attention not to an art or material life, but to the person in the socio-cultural environment. It has been proved, that Cultural studies have evident national tint, which due to the historical circumstances had been transformed to the interdisciplinary field of humanities. It has been examined, that Ukrainian Cultural studies got signs of own identity at global scale and showed an attraction to the western analog, viz anthropological subjects.

Keywords: cultural studies, higher education, humanization, nomenclature, ideology.

Малежик Д. І., кандидат історических наук, старший преподаватель, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), demetrius@i.ua

Хоменко Г. В., студент, Национальный педагогический университет им. М. П. Драгоманова (Украина, Киев), gleb-khomenko@yandex.ru

Гуманізація постсовєтської культурології в вищій школі України

Освещены основные тенденции развития культурологии как учебной дисциплины в образовательном пространстве высшей школы Украины. Целью данной статьи является обоснование теоретико-методологических особенностей украинской «науки о культуре», зародившейся в сфере философского знания. Установлено, что преподавание культурологии в университете происходит в тесной связи с другими дисциплинами гуманитарного цикла. В отличие от советского образца, современная культурология изучает не искусство или материальный быт, а человека в существующей социокультурной среде. Доказано, что культурология является национально окрашенной наукой, которая в силу исторических обстоятельств трансформировалась в междисциплинарную отрасль гуманитарного направления. Исследовано, что культурология в Украине приобретает признаки собственной идентичности в глобальных масштабах и тяготеет к западному аналогу – дисциплинам антропологического цикла.

Ключевые слова: культурология, высшее образование, гуманизация, номенклатура, идеология.

* * *

УДК 101.8+37.011.32+364.446

Кірик Т. В.,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Київський медичний університет
Української асоціації народної медицини
(Україна, Київ), kirik@ukr.net

РІЗНОМАНІТНІСТЬ ВПЛИВІВ НА ВИХОВНУ РОБОТУ ЗІ СТУДЕНТАМИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Здійснено порівняння державної освітньої політики і практики вищої школи в Європейському Союзі, Росії та Україні, вказано на відмінні у ключових поняттях. Росія обрала шлях тоталітаризму й пропагує «патріотизм», Європа – демократію і єдність. У сфері освіти України головним є словосполучення «формування особистості». В сучасних умовах ми пропонуємо підтримку декларацій і дій неогуманістів Заходу, активізацію вивчення англійської мови, участь в головних європейських проєктах і створення у наших ВНЗ студентських груп опору російській інформаційній агресії.

Ключові слова: національна освітня доктрина, європейський освітній простір, європейська інтеграція, європейська свідомість, криза цивілізації, неогуманізм-XXI, опір інформаційній агресії.

В Україні та у більшості держав світу з розвиненими системами освіти домінуючий вплив на стратегію їх змін належать державним органам демократичного, тоталітарного чи проміжного характеру. Дослідження цієї теми відзначається перманентною актуальністю через

безперервні суспільні зміни, поєднання прискорення науково-технологічного прогресу та появою усе більшої кількості конфліктів і суспільних нестабільностей. Хоч вони мають вплив на все населення, та найгостріше реагує на них молодь старшого шкільного і студентського віку. Не тільки керівники України, а й колективи ВНЗ повинні безперервно коригувати свою діяльність, орієнтуючи її на максимальний позитивний навчальний і виховний вплив на студентів.

Особливо важливим стає врахування явища розгортання глобальної і транскордонної «консцієнтальної війни XXI ст.», виникнення конкуренції між ЗМІ і соціальними мережами за увагу студентів, за розподіл їх часу упродовж доби.

Мета цієї статті полягає в поглибленому філософському аналізі освітньої політики України, Російської Федерації і Європейського Союзу в аспектах вибору в них цілей виховання, договорказів для формування молодіжного світогляду, моральних та інших визначальних критеріїв життєдіяльності для підвищення опірності студентів до ворожого інформаційного впливу.

Вона має футурологічне спрямування, тому ми лише коротко узагальнимо впливи, події і явища, що сформували наше політичне, економічне та освітнє сьогодення.

Сучасна сфера освіти і виховання є результатом всієї історії еволюції Homo Sapiens, розпочинаючи з часу появи у наших пращурів мовлення, що дало змогу перейти від мануально-демонстраційного навчання дітей і молоді до лекційно-семінарського. Набагато пізніше сталося винайдення писемності як способу фіксації інформації на різноманітних матеріальних носіях. Традиційно в поняття «освітня система» ми вкладаємо уявлення про заклади відповідного призначення та співдіяльність молоді й дорослих, що дає змогу формувати «грамотіїв».

Якщо перші ремісничого характеру мікроскопічні навчальні заклади виникли вже у великих аграрних державах далекого минулого, то пізніше система освіти набула пірамідальної структури. Наприкінці XX ст. стала загальною не тільки обов'язкова освіта, до повного охоплення навчанням всієї молоді рухається і вища школа як у державах-лідерах, так і в Україні.

Змін у цьому аспекті ніхто не передбачає, тому останнім часом найбільше суперечок виникає у разі обговорення цілей і якості навчання. Більша частина сучасного населення України отримала грамотність і формувала засади індивідуальної поведінки в тоталітарній освітній системі радянського зразка, що *мала завданням забезпечення побудови комуністичного суспільства на всій планеті*. Доцільно акцентувати той незаперечний факт, що універсальність цієї мети мала значний позитивний вплив на зменшення гостроти націоналістичних протистоянь на теренах СРСР, де жили і діяли понад сто народів, кожний з яких мав власну мову і культуру. Зі зрозумілих причин російська мова стала домінуючою та обов'язковою для пріоритетного вивчення в усіх державних школах.

Розпад СРСР ліквідував мовні суперечності в частині утворених держав, але не в усіх. Населення різних регіонів України мало відмінні погляди з мовних питань, було чимало й таких, хто вважав незалежну Україну штучним і випадковим політичним утвором, для якого було б доцільніше ще раз повторити події 1654 р. і знову приєднатися до Росії. На жаль, подібні переконання обов'язково створюватимуть проблеми всій Україні

навіть після припинення Росією неоголошеної війни та відновлення нашої територіальної цілісності. Єдина значна надія автора – остаточний розпад Російської Федерації на фрагменти, серед яких не буде жодного, що значно переважав би Україну за усіма параметрами.

Наш успіх у нав'язаній нам конфронтації з Росією дуже залежатиме від діяльності освітньої та інших інформаційних систем. Для старту загального аналізу доцільно за допомогою Інтернету встановити комплекс тих найбільш уживаних термінів і понять, які фігурують у державних освітніх документах не тільки України, а й ЄС та Росії. Ми виявили, що в XXI столітті в ЄС найбільш уживаним було слово «європейськість», в Росії – «патріотизм» (статті про підготовку майбутніх воїнів поступово виходили на перше місце у педагогічних журналах), а в Україні – «особистість». Нас вразила та обставина, що словосполучення «формування особистості» в українських педагогічних виданнях нині зустрічається приблизно в півсотні разів частіше, як у російських.

Спробуємо пояснити це не стільки через перелік політичних акцій і пропозицію Президента Росії В. Путіна негайно трансформувати світоустрій на основі врахування бажання переважної більшості громадян Росії відновити Імперію (т.зв. «імперське мислення») й справді є у наших східних сусідів пріоритетним), скільки на основі фактичного скерування освітньої політики та виховного впливу на молоді.

Спершу виконаємо порівняння національних Доктрин розвитку освіти в XXI ст. в Росії та Україні, які були створені практично одночасно. Автори російської Доктрини наголос зробили насамперед на визначенні чотирьох головних цілей діяльності системи освіти:

«– Створення основи для сталого соціально-економічного і духовного розвитку Росії, забезпечення високої якості життя народу та національної безпеки;

– зміцнення демократичної правової держави та розвитку громадянського суспільства;

– кадрове забезпечення динамічного розвитку ринкової економіки, що має інтегруватися у світове господарство і володіти високою конкурентоспроможністю та інвестиційною привабливістю;

– утвердження статусу Росії у світовому співтоваристві як великої держави у сфері освіти, культури, мистецтва, науки, високих технологій та економіки» [5].

Тут виділяється категоричністю остання ціль, роль якої стає ще виразнішою, якщо поглянути на довгий перелік конкретних завдань освітньо-виховної системи РФ. Там чільні місця займають вимоги формування патріотів, спроможних до захисту національної безпеки, до втілення у життя наміру відновлення імперського статусу. У Доктрині цих слів немає, але мовиться про швидке перетворення Росії у «велику державу» не тільки за територією, а й за впливом на світові події.

Якщо ельцинська Росія 1990-х головні фінансові і кадрові впливи скерувала на збереження російськомовного впливу на теренах СНД (в Україні хабарники у Верховній Раді безліч разів блокували проекти законів, скерованих на максимальну державну підтримку видань українською мовою), то пізніше засобом імперіалізації стала війна. В. Путін і його колеги навіть не намагалися ліквідувати національні протистояння на Північному Кавказі, вважаючи їх необхідними для патріотичного згуртування

всього населення та зміцнення підстав для розширення Збройних сил. Ці засоби, на жаль, виявилися ефективними і принесли в останні два роки багато горя на Південь і Схід України.

Узагальнюючи роль освітан Росії в підтримці агресивної політики свого керівництва, вкажемо на дві дуже істотні обставини, що були відсутні в незалежній Україні:

1) кілька сотень років на росіян діяла пропаганда з боку церковних і світських влад, переконуючи їх у ролі лідера на Землі на основі переваги над усіма іншими націями в духовності, культурі, науці;

2) росіяни були переконані в повній генетичній єдності великоросів, білоросів та українців у складі одного народу з характерними для усіх інших народів світу регіональними мовними відмінностями та особливостями.

Саме ці дві обставини ми вважаємо причиною того, що російська державна пропаганда за останні кілька років з легкістю сформувала у росіян ненависть до українців, інспірувала їх бажання знищити нашу державу та включити її фрагменти у склад РФ.

Керівників Росії не цікавить тема «формування особистості», адже особистість відрізняється від «патріота» автономією і самостійністю мислення, спроможністю до критичного аналізу дій інших людей. Навіть у найкращих книгах радянських часів (як Філософська енциклопедія 1989 р.) у поясненні поняття «особистість» наголошується на необхідності використання творів Маркса – Енгельса – Леніна для формування правильного уявлення про його зміст.

На відміну від дуже імперіалізованої Росії з примусом громадян до патріотизму, Європа після численних помилок у минулому стає цивілізованішою й правильно уявляє роль «людини розумної» на планеті. Визнані помилкою ультра-патріотичні погляди початку і середини ХХ ст., а вцілілі після останньої війни європейці стали шукати нові шляхи до благополуччя і миру. У даний момент вони проголосили рух до суспільства знань і створення надвисоких технологій (Лісабовський проект). Немає сумніву, що ЄС буде дотримуватися інспірованих нею ж декларацій «Про права людини» і «Захист дитинства», а розвиватиметься на засадах формування «європейськості». Це не заклик до зведення стіни навколо себе, а пропозиція нової цивілізованості на базі усвідомлення необхідності подолання екологічних та інших загроз.

У даний момент Західна Європа роздумує над тим, чи доцільно захиститися від навали іммігрантів саме «зведенням стіни»? Надто вже зросла небезпека для суспільної стабільності, адже іммігранти йдуть та йдуть з країн, де й досі домінує тоталітаризм чи навіть трайбалізм. Вони зростали в умовах підкорення владі чи вождю, а прибувають в європейські демократичні країни, де панує свобода, автономія і відповідальність. На жаль, відмінності у нормах індивідуального поведінки та релігійний фанатизм (переважно ісламський) посилюють в найбільш благополучних державах Європейського Союзу соціальну нестабільність.

Доцільно нагадати, що на початку 1990-х років багато європейців (насамперед – французи) поділяли російську точку зору щодо відсутності українського народу та його мови як окремішності (у славетному словнику Lagousse укладачі не включили нашу мову в число слов'янських – не помітили її). А от в об'єднаній Німеччині все інакше,

бо там у школах молодь знайомиться зі справжньою історією германців (готів та ін.) та українців, а також з сучасними уявленнями про генетичний і соціальний внесок у поведінкові вчинки кожної людини. У результаті Німеччина одразу ж стала на бік України після захоплення армією Росії Криму, а Франція – набагато пізніше і з меншою переконаністю.

Ми переконані у корисності використання в роботі зі студентами нових наукових фактів, віднайдених європейськими генетиками і археологами, які в усіх деталях простежили історію народів-землеробів і шляхи їх прибуття з Близького Сходу в Європу. Для бажаного виховного впливу на студентів найважливішими ми вважаємо два:

1) українці є частиною винахідників землеробства і скотарства. Вони прибули на північні береги малого і прісного Чорного моря ще 8000 років тому;

2) після приручення праукраїнцями коней настала нова фаза їх тривалої взаємодії та змагання з азійськими кочівниками на теренах від Дніпра до Волги. Лінгвістичним наслідком стало виникнення цілком нової мови, що стала витоком усіх сучасних і вже відмерлих мов, які формують індоєвропейську групу, на якій у даний момент розмовляє аж половина населення планети [1].

Можна тільки вітати ці новітні відкриття, що незаперечно і назавжди довели приналежність українців до європейської мовної і генетичної спільноти, спільність у засадах соціальної і колективної поведінки. В Європі найбільше поважають людину-особистість, свідому свого життєвого призначення і готову будувати і захищати європейську цивілізацію, демократичні цінності, свободу і братерство.

Подібні погляди пояснюють позитивне ставлення Європи до сучасної України, а її фахівці відзначають також, що український варіант Національної освітньої доктрини радикально відрізняється від російського скеруванням не на забезпечення «величі держави», а на «формування особистості» – справжнього і культурного європейця [4].

Очевидно, що Європейський Союз не випадково став нашим союзником в неоголошеній війні Росії на Сході України, яку В. Путін неминує намагатиметься поширити аж до кордонів ЄС. З аналізу останніх наукових матеріалів і публікацій ЗМІ про ставлення європейців до українців і росіян випливає приємний для нас висновок – нас вважають європейцями, високоморальними, культурними і працьовитими особами, яким можна надавати притулок і допомогу. Це зростання іміджу українців не може зупинити навіть запекла інформаційна війна, яку Росія розгорнула на всій планеті, не шкодуючи грошей на підкуп журналістів і науковців з усіх держав світу.

Нашою відповіддю на брехню і підступи Росії, що дуже активно використовує як відомі, так і засекречені засоби психологічного впливу на нашу молодь і загал населення, мають стати наукові факти. Саме їх ми вважаємо найбільш переконливим засобом усунення у студентів поваги до Росії, захвату її справжніми і міфічними досягненнями. Ми не маємо права програги у протистоянні з путінською Росією саме тому, що ми європейці і «старші» від великоросів аж на 7000 років. Серед студентів необхідно якомога активніше поширювати нову наукову інформацію, яка й стала основою дуже привабливого і перспективного

в усіх відношеннях варіанту «Української ідеї – XXI», створеного українським науковцем К. Корсаком [3].

Отже, ми пропонуємо часткову зміну виховного аспекту історичної освіти на основі новітніх фактів. Доцільно якнайменше згадувати про Київську Русь через побудову її історії на брехливих міфах, які були створені і поширені в радянські часи для потреб остаточного знищення українців через проголошення їх росіянами. Кращі російські науковці–генетики вже довели, що узагалі не існує «генів Рюрика» [2], а загал ДНК росіян є комбінацією генів слов'ян Півночі України і того азійського населення, що після танення льодовиків прийшло зі Сходу по лінії Алтай – Урал – Валдайська височина і навколишні території.

Відзначимо також, що новітні відкриття в сонячній енергетиці і прискорення удосконалення 3D–принтерів віщують повне зникнення основного джерела сили Росії – продажу нафти і газу. Втрата цих коштів зробить бюджет надто малим для утримання Збройних сил і підкупу народів Північного Кавказу та інших регіонів, тому Російська Федерація неминуче і назавжди зникне, як свого часу Австро–Угорщина чи інші подібні імперії. Україні така доля не загрожує, адже несправедливі та підступні дії росіян, масовість їх ненависті надовго знизили бажання українців спілкуватися з ними і розвивати якісь спільні економічні проекти.

Зростає розуміння культурної і наукової безперспективності російської мови на всій території України, переважна більшість населення якої вже готове до приєднання до НАТО, яке так ефективно захищає від російського гніву крихітну Естонію чи інші держави Балтії. Одночасно поширюється розуміння необхідності оволодіння англійською мовою не тільки в аспектах туризму чи наукових публікацій, а й отримання від наших західних союзників по–справжньому ефективної допомоги.

Ми переконані у тому, що європейський вектор у вищій освіті України лишиться пріоритетним, але участь в Болонському процесі має стати другою після приєднання до європейських проектів наукових досліджень, насамперед, у рамках Лісабонської стратегії розвитку нанонаук і нанотехнологій. Всі випускники середніх шкіл і студенти мають стати «достатньо англломовними», виконуючи цим свій громадянський обов'язок підтримки розвитку і обороноздатності Вітчизни.

Другим важливим елементом роботи зі студентами наш колектив вважає формування оптимістичної картини майбутнього, подолання того негативного впливу, який формують у молоді національні і світові ЗМІ в умовах відсутності глобальної конвенції «Про етику журналістики». доказів наближення людства до колапсу і пропозицій порятунку. На наш погляд, корисну інформацію можна знайти і в розвинених державах, не всі громадяни яких перебувають у захваті від того, що їхні щоденні витрати у десятки разів перевищують те, що мають у своєму розпорядженні мешканці Азії чи Африки, що з ризиком для життя намагаються досягти Європи. Окремі з них всю свою енергію скеровують на ліквідацію вказаної несправедливості й намагаються й справді рухати всю планету до сталого розвитку (sustainable development), пропонують прискорити третю технологічну революцію (Дж. Ріфкін, Е. Тоффлер), а дехто (К. Шваб, організатор конференцій у Давосі) називає її

«четвертою». Тут обмежимося прикладом пропозиції понад ста науковців Заходу щодо шляхів подолання глобальних проблем [7].

Ми вважаємо дуже плідною діяльність маловідомого в Україні американського філософа Пола Куртца (1925–2012) [6]. Розглянемо його неогуманістичні пропозиції й реакцію на них на Заході та Сході. Як викладач, науковець і організатор успішного видавництва він урешті увевнився в тому, що упродовж ХХ ст. з його війнами і конфліктами гуманізм утратив вплив і перетворився в частину історії педагогіки і філософії, а не в ефективний засіб вирішення через освіту соціальних, політичних і навіть економічних проблем.

Наслідком цього переконання стали спроби об'єднання колег зі США та інших країн навколо завдання створення *нового гуманізму*. П. Куртц заснував Міжнародну гуманістичну і етичну спілку й став співавтором Гуманістичного маніфесту II (1973), а пізніше кілька разів вдосконалював цей свій проект аж до створення наприкінці життя заключного документу з назвою «Неогуманізм: декларація світських принципів і цінностей – особистих, соціальних і планетарних» (2010 р.). Саме це велике досягнення американського філософа–неогуманіста розглянемо трохи детальніше.

Назвемо для стислості цей документ «Декларація–102» на знак того, що її одразу ж підтримали своїми підписами 102 науковці з багатьох держав (на жаль, серед не було українців).

Він складається з Преамбули і дев'яти розділів: 1) Ще один крок уперед; 2) Світський гуманізм; 3) Наука і скептицизм; 4) Людські цінності; 5) Особиста моральність і добра воля; 6) Неогуманізм – це прогресивний гуманізм; 7) Планетарний гуманізм; 8) Політична активність; 9) Нові транснаціональні інститути. Головне призначення «Декларація–102» – пропозиція 16 конкретних кроків і дій задля досягнення сталого розвитку.

Викладемо лише їх головні ідеї:

1. *Повна відкритість неогуманістів до позитивної співпраці.*

2. *Сумніви у доцільності та застосовності традиційного теїзму в ХХІ ст.*

3. *Позитивна налаштованість на співпрацю, а не конфронтацію.*

4. *Використання критичного мислення і довіра до наукових фактів.*

5. *Критично–шанобливе ставлення до етичних принципів і цінностей.*

6. *Підтримка ключових цивілізаційних цінностей і засад поведінки.*

7. *Визнання необхідності й незамінності суспільного життя.*

8. *Захист права на недоторканність приватного життя.*

9. *Підтримка демократії, справедливості, свободи.*

10. *Неогуманісти визнають важливе значення персональної вихованості, доброї волі і порядності.*

11. *Визнають верховенство права, рівність перед законом.*

12. *Вони є активними захисниками довкілля.*

13. *Визнають необхідність обмеження чи регулювання чисельності населення планети на наукових засадах.* Цей пункт нам відверто не подобається, не рятує й застереження щодо «наукових засад».

14. Беруть активну і позитивну участь у політичному житті.

15. Критично налаштовані до ідеї необмеженого споживання та факту відсутності рамок для індивідуального збагачення.

16. Діють у напрямі подолання егоцентричного індивідуалізму і викорінення шовіністичного націоналізму як перешкод для руху до сталого розвитку людства. Це дуже важливий пункт, який можна вітати.

Відтак, підтримуючи Декларацію-102, ми можемо запропонувати використання цього документу в системі вищої освіти України як приклад характерного для наших бурхливих часів проекту вирішення майже всіх світових проблем тільки через виховання, формування нового світогляду, високого за якістю і потужного за впливом морального комплексу та ін. у кожної людини, якій пощастить жити у ХХІ ст.

Шануючи глобальні виклики, наприкінці статті вкажемо, що насамперед наша вища школа має активізувати виховну роботу для підвищення опірності студентів до російської пропаганди. Викладачі суспільних дисциплін можуть успішно використати головні положення згаданої «Української ідеї – ХХІ», доповнивши її новішими науковими даними. Для підвищення мотивації до вивчення англійської мови слід ознайомити студентів з Болонським, Лісабонським та іншими європейськими процесами, акцентуючи перспективи навчання у зарубіжних ВНЗ, обмінів і співпраці в наукових дослідженнях.

Ми висловлюємося також за діяльність інституту кураторства, що частково зумовлено різницею у віці першокурсників українських і європейських ВНЗ. Не завадить і психологічна підтримка студентів, але ще більше необхідне їх об'єднання під керівництвом фахівців у щось подібне до «груп активного опору психологічній війні», яку розгорнула путінська Росія. Але згуртованість цих груп та їх ефективність залежатиме – повторимо цю думку – від надання студентам новітньої наукової інформації, залучення їх до її пошуків та використання.

Список використаних джерел

1. Даймонд Дж. Третий шимпанзе. Пер. с англ. Д. А. Бабейкиной. – М.: АСТ, 2013. – 242 с.
2. Клёсов А. А. Занимательная ДНК–генеалогия. Новая наука даёт ответы. – М.: Вече, 2013. – 168 с.
3. Корсак К. Пропозиція «Української ідеї – ХХІ» // Вища школа. – 2014. – №11–12. – С.60–71.
4. Національна доктрина розвитку освіти // Андрущенко В. П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю. – К.: Знання України, 2008. – С.801–816.
5. Национальная доктрина образования в Российской Федерации // Поиск. – 13 октября 2000 г. – №41 (595). – С.6.
6. НЕОГУМАНИЗМ: декларация светских принципов и ценностей – личных, социальных и планетарных (Российское гуманистическое общество) (URL: <http://www.humanism.ru/neohumanism.htm> 11–04–2015)
7. Памяти Пола Куртца (URL: <http://humanism.su/ru/articles.phtml?num=001006>)

References

1. Dajmond Dzh. Tretij shimpanze. Per. s angl. D. A. Babejkinoy. – M.: AST, 2013. – 242 s.
2. Kljosov A. A. Zanimatel'naja DNK–genealogija. Novaja nauka dajot otvety. – M.: Veche, 2013. – 168 s.
3. Korsak K. Propozycja «Ukrai'ns'koi' idei' – XXI» // Vyshha shkola. – 2014. – №11–12. – S.60–71.
4. Nacional'na doktryna rozvytku osvity // Andrushhenko V. P. Rozdumy pro osvitu: Statii, narysy, interv'ju. – K.: Znannja Ukrai'ny, 2008. – S.801–816.

5. Nacional'naja doktrina obrazovanija v Rossijskoj Federacii // Poisk. – 13 oktjabrja 2000 g. – №41 (595). – S.6.

6. NEOGUMANIZM: deklaracija svetskikh principov i cennostej – lichnyh, social'nyh i planetarnyh (Rossijskoe gumanisticheskoe obshhestvo) (URL: <http://www.humanism.ru/neohumanism.htm> 11–04–2015)

7. Pamjati Pola Kurtca (URL: <http://humanism.su/ru/articles.phtml?num=001006>)

Kiryk T. V., Ph.D., Associate Professor, Kyiv Medical University of Ukrainian Association of Folk Medicine (Ukraine, Kyiv), kirikt@ukr.net

A variety of influences on educational work with students in modern conditions

It is a comparison of state educational policy and practice of higher education in the European Union, Russia and Ukraine, the differences in key concepts are given. Russia has chosen the path of totalitarianism and promotion of the «patriotism», Europe – democracy and unity. In the field of education in Ukraine the main phrase is «the forming of personality». Under current conditions, we recommend support to the declarations and actions of the West neohumanists, mainstream of the English language, participation in major European projects and creation at universities of the students' groups of resistance to Russian informational aggression.

Keywords: national educational doctrine, European educational space, European integration, European consciousness, crisis of civilization, neo-humanism XXI, resistance to informational aggression.

Кирик Т. В., кандидат педагогических наук, доцент, Киевский медицинский университет Украинской ассоциации народной медицины (Украина, Киев), kirikt@ukr.net

Разнообразное воздействие на воспитательную работу со студентами в современных условиях

Проведено сравнение государственной образовательной политики и практики высшей школы в Европейском Союзе, России и Украине, указано на различия в ключевых понятиях. Россия выбрала путь тоталитаризма и пропагандирует «патриотизм», Европа – демократию и единство. В сфере образования Украины главным является словосочетание «формирование личности». В современных условиях мы предлагаем поддержку деклараций и действий неогуманистов Запада, активизацию изучения английского языка, участие в главных европейских проектах и создание в вузах студенческих групп сопротивления российской информационной агрессии.

Ключевые слова: национальная образовательная доктрина, европейское образовательное пространство, европейская интеграция, европейское сознание, кризис цивилизации, неогуманизм–XXI, сопротивление информационной агрессии.

* * *

УДК 1:37

Чубарева О. О.,
викладач, Національний педагогічний університет
ім. М. П. Драгоманова (Україна, Київ),
gileya.org.ua@gmail.com

АКСІОЛОГІЧНА ПАЛІТРА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ: ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ

Розкривається логіко-гносеологічний і світоглядний сенс поняття «аксіологічної палітри» студентської молоді; автор наголошує, що в цю категорію включається весь комплекс ціннісних орієнтацій молоді у їх органічній взаємодії та взаємному доповненні; принципово та факторно її структуру можна формувати за основними сферами життя – економічна (виробнича) сфера, політична сфера, соціокультурна сфера, побутова сфера та ін., що й буде визначати структурно-методологічну матрицю нашого дисертаційного дослідження; аксіологічна палітра розглядається як філософська категорія найширшої абстракції, що має світоглядне значення та максимально відкриту та комунікативно-діалогічну природу.

Ключові слова: людина, особистість, цінності, культура, освіта, виховання.

Ціннісна (аксіологічна) палітра студентської молоді є предметом дослідження багатьох наук – філософії, соціології, психології, культурології тощо. І хоча дослідження ведуться здавна і постійно, потреба в них не зменшується, адже в житті входять нові покоління молоді та студентів, які несуть з собою, з одного боку, успадковані